رویکردهای محلی و منطقه‌ای و با استفاده از روش‌های جذاب و متنوع صورت گیرد.

در سطوح دوم و سوم که ارایه خدمات و مداخله‌ها و بازتوانی است نیز ویژگی‌هایی مانند به موقع بودن، تخصصی و در دسترس بودن باید رعایت شود. راهبرد بعدی ما توجه به فرد، خانواده و جامعه است. در حال حاضر ما به طور عمده درگیر فردی هستیم که دچار آسیب شده است و برای خانواده و جامعه کار چندانی انجام نداده‌ایم. اگرچه نوع مداخله و زمان مورد نیاز برای مداخله در حوزه فرد، جامعه و خانواده متفاوت است، اما اگر کار مهمی را که در ۱۰ سال آینده به نتیجه می‌رسد از اکنون شروع کنیم تا ۱۰ سال بعد به‌آن دست پیدا می‌کنیم.

از دیگر سیاست‌های مربوط به امور آسیب‌دیدگان اجتماعی، مشارکت سازمان‌های غیردولتی در سه حوزه برنامه‌ریزی، نظارت و اجراست. در حال حاضر تنها در حوزه اجرا از نهادهای غیردولتی استفاده می‌کنیم، در حالی که باید در برنامه‌ریزی و نظارت هم از دانش و ظرفیت آنها بهره‌گرفت.

آموزش نیز از راهبردهای دیگری است که به عنوان محوری‌ترین اقدام برای توانمندسازی افراد در سه بعد سوادآموزی، فنی و حرفه‌ای و مهارت‌های زندگی شناخته می‌شود.

حساس‌سازی مسؤولان و مردم، حساس بودن نسبت به مسایل و نیازهای گروه‌های هدف، توجه به گروه‌های خودیاری، شناسایی کانون‌ها و مناطق آسیب‌زا، توجه به برنامه‌های اجتماع محور، آسیب‌شناسی مستمر برنامه‌ها، گسترش خدمات سیار از سیاست‌های دیگری بوده که برای کنترل و کاهش آسیب‌های اجتماعی تدوین شده است.

گروه‌های هدف شما در این برنامه‌ریزی‌ها شامل چه افرادی می‌شوند؟

گروه‌های هدف اصلی دفتر، افراد در معرض آسیب و آسیب‌دیده اجتماعی و خانواده‌های آنان هستند که برخی از آنها عبارت‌اند از: کودکان آزاردیده، همسران آزاردیده، زوج‌های متقاضی طلاق، کودکان کار و خیابان، زنان آسیب‌دیده اجتماعی، افراد فراری، افراد دارای اختلال هویت جنسی، افرادی که اقدام به خودکشی کرده‌اند، افراد دارای اختلاف خانوادگی حاد و سایر مواردی که در شرایط بحرانی قرار گرفته‌اند.

دفتر امور آسیب‌دیدگان اجتماعی چه برنامه‌ریزی‌هایی را برای گروه‌های هدف انجام داده است؟

محور برنامه‌های ما مراکز مداخله در بحران فردی، خانوادگی و اجتماعی یا همان برنامه اورژانس اجتماعی است. اجازه دهید عملکرد این اورژانس را در مقایسه با وظایف و عملکرد یک بیمارستان تشریح کنم. در یک بیمارستان که با بیمارانی که دچار مشکلات جسمی هستند، بخش‌هایی نظیر، مجموعه‌های تخصصی، درمانگاه شهری و روستایی، خط تلفن ۱۱۵ و تیم تخصصی پزشک و پرستار وجود دارد. در این مکان خدماتی برای تشخیص و کنترل بیماری ارایه می‌شود. در کنار این، نهادی مانند نیروی انتظامی نیز که با متهمان و مجرمان در ارتباط است، خدماتی را توسط واحدهای زیرمجموعه خود به آسیب‌دیدگان ارایه می‌کند. حوزه‌هایی نظیر، نیروی انتظامی، خط تلفن ۱۱۰، پاسگاه و نیروی گشت که بخشی از وظایفشان رسیدگی به این اقشار است. در این بین، در حوزه مداخله‌های روانی – اجتماعی یک خلأ وجود داشت که با ایجاد مرکز مداخله در بحران یا همان اورژانس اجتماعی از سال ۱۳۷۸، سعی در از بین بردن این کمبود شد.

مرکز مداخله در بحران فردی، خانوادگی و اجتماعی نیز مانند یک بیمارستان شامل بخش‌های تخصصی (خانه‌های سلامت، مرکز بازپروری زنان، مرکز توانبخشی و...) است از جمله: خط تلفن ۱۲۳ که در حال حاضر در ۵ استان دایر است و تا آخر سال جاری در ۱۷ استان راه‌اندازی می‌شود، پایگاه خدمات اجتماعی که کار درمانگاه را انجام می‌دهد و در محله‌ها و مناطق حاشیه‌نشین ایجاد شده و در آخر تیم سیار خدمات اجتماعی که اکنون در ۱۱ استان دایر شده است. این شبکه خدمتی همچنین می‌تواند مداخله روانی – اجتماعی را جایگزین مداخله‌های انتظامی و قضایی کند و در کاهش جرم مؤثر باشد.

به اعتقاد ما فردی که در این نظام از طریق اورژانس اجتماعی درمان می‌شود، بهتر توسط خانواده و جامعه مورد پذیرش قرار می‌گیرد و این کار به طور مشخص وظیفه سازمان بهزیستی است.

در همین ارتباط تفاهم‌نامه‌ای را برای همکاری مشترک با اداره کل فرهنگی و اجتماعی قوه قضاییه و وزارت کشور امضا کرده‌ایم. برای نهادینه شدن این مرکز (مداخله) نیز تمام نهادهای درگیر با این موضوع و همچنین سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور باید با سازمان بهزیستی همکاری کنند.

در حال حاضر چند مرکز مداخله در بحران فردی، خانوادگی و اجتماعی در کشور وجود دارد؟

هم اکنون ۶۲ مرکز مداخله دایر شده است و در کنار آن، ۳۰ خانه سلامت، ۲۰ مرکز بازپروری زنان آسیب‌دیده، ۹۲ مرکز کاهش طلاق و ۳۵ مرکز کودک خیابانی و کار ایجاد شده است.

اعطای وام قرض‌الحسنه زندانیان ناشی از جرایم غیرعمدی

مطابق آیین‌نامه اجرایی بند «م» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ و به منظور کمک به زندانیان نیازمند که به لحاظ عجز از پرداخت دیه ناشی از جرایم غیرعمدی زندانی هستند، از محل وجوه قرض‌الحسنه بانک‌ها وام پرداخت خواهد شد.

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۲/۵، بنا به پیشنهاد مشترک وزارت دادگستری، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد بند «م» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور، آیین‌نامه اجرایی بند یادشده را به‌شرح زیر تصویب کرد:

ماده۱- به منظور کمک به زندانیان نیازمند که به لحاظ عجز از پرداخت دیه ناشی از جرایم غیرعمدی زندانی هستند، طبق ضوابط این آیین‌نامه و از محل وجوه قرض‌الحسنه بانک‌ها وام پرداخت خواهد شد.

ماده۲- زندانیان نیازمند موضوع تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ و این آیین‌نامه، زندانیان محکوم به پرداخت دیه ناشی از جرایم غیرعمدی (خطای محض و شبه عمدی) هستند که به واسطه نداشتن تمکن مالی قادر به پرداخت دیه نیستند.

تبصره۱- تشخیص نیازمند بودن زندانی با وزارت دادگستری یا ستاد دیه مرکز استان‌هاست.

تبصره۲- محکومان به پرداخت دیه که به مساعدت و توافق محکوم‌له به طور موقت آزاد شده‌اند در صورتی که واجد شرایط باشند می‌توانند با تشخیص هیأت مدیره ستادهای مردمی رسیدگی به امور دیه استان‌ها که در این آیین‌نامه «ستاد دیه» نامیده می‌شوند یا هیأت مدیره ستاد مرکزی دیه از تسهیلات یادشده بهره‌مند شوند.

تبصره۳- محکومان به پرداخت دیه که با موافقت محکوم‌له به طور موقت آزاد شده‌اند یا محکومانی که محکوم‌له اجرای حکم یا اجرای ماده ۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی را در مورد آنان تقاضا کرده است، در صورت تشخیص استحقاق و واجد شرایط بودن توسط هیأت مردمی رسیدگی به امور دیه استان‌ها (ستاد دیه) یا هیأت مدیره ستاد مرکزی دیه از تسهیلات یادشده بهره‌مند می‌شوند.

ماده۳- اعطای تسهیلات به صورت قرض‌الحسنه خواهد بود که پس از درخواست زندانی و تأیید ستاد دیه استان‌ها از طریق اجرای احکام دادگستری به ولی دم یا اولیای دم یا مصدوم، توسط بانک عامل پرداخت خواهد شد.

تبصره۱- وام بابت سهم دیه صغیر به ولی قهری، یا قیم قانونی، یا قایم‌مقام آنان یا در صورت فقدان همه افراد ذکرشده به دادستان، یا اداره سرپرستی حوزه قضایی مربوط پرداخت خواهد شد.

تبصره۲- به منظور حسن استفاده از تسهیلات یادشده، ستادهای دیه مرکز استان‌ها تلاش خواهند کرد تا تمایل محکوم‌له را برای گذشت از شکایت و تخفیف مبلغی از دیه، جلب کنند.

ماده۴- حداکثر تسهیلات اعطایی به زندانیان واجد شرایط به میزان دیه کامل مرد مسلمان در ماه حرام بوده و مبلغ باز پرداخت وام و تعداد اقساط آن، مطابق آیین‌نامه هیأت دولت خواهد بود.

ماده۵- توزیع اعتبارات پیش‌بینی شده بند «م» تبصره ۲ قانون بودجه سال ۱۳۸۶ کل کشور به تفکیک هر استان براساس تعداد زندانیان مشمول این آیین‌نامه به عهده وزارت دادگستری و با همکاری ستاد مرکزی دیه خواهد بود.

تبصره- ستاد دیه استان‌ها موظف هستند هر سه ماه یک بار گزارش عملکرد خود را در اجرای این آیین‌نامه به ستاد دیه مرکز ارسال و ستاد یادشده نیز باید گزارش نهایی هر مرحله را از طریق وزارت دادگستری به سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور ارسال کند.

ماده۶- کارمزد تسهیلات اعطایی به مددجویان معادل حداقل کارمزد متعارف در نظام بانکی برای تسهیلات قرض‌الحسنه است.

ماده۷- بازپرداخت منابع بانکی موضوع این آیین‌نامه با لحاظ ضوابط قانونی از سوی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور تضمین می‌شود.

تبصره- بانک‌های عامل موظف هستند پس از معرفی زندانیان نیازمند و واجد شرایط توسط ستاد دیه، نسبت به پرداخت وام یادشده مطابق مقررات اقدام کنند.

این مصوبه با شماره ۵۱۷۱۵/ت ۳۷۲۸۲هـ در تاریخ ۱۳۸۶/۴/۶، به وزارت دادگستری، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ شده است.